

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 7/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť R. Ž., K., zastúpenej advokátom JUDr. D. K., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 127/2007 z 28. júna 2007 a jemu predchádzajúcim postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 216/06 a Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1167/99 a takto

rozhodol:

Sťažnosť R. Ž. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2007 doručená sťažnosť R. Ž. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 127/2007 z 28. júna 2007 a jemu predchádzajúcim postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 216/06 a Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1167/99.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že „Najvyšší súd... moje dovolanie proti rozsudku Krajského súdu... odmietol ako oneskorené... Na môj údiv... som sa dozvedela, že moje dovolanie bolo podané oneskorene dňa 12. 2. 2007 a... že môj... advokát JUDr. D. K. rozsudok KS v Banskej Bystrici... prijal dňa 21. 11. 2006. Tvrdenie NS SR... je nepravdivé a je založené na nedostatočnom preskúmaní doručenia rozsudku KS v Banskej Bystrici môjmu právnenému zástupcovi... JUDr. D. K., advokát rozsudok KS v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 216/06 dňa 21. 11. 2006 neprijal a nebol mu doručený... O tom, že existuje tu nejaký rozsudok KS v Banskej Bystrici pod horeuvedeným číslom som sa dozvedela až z listu žalovanej..., ktorou ma vyzvala na zaplatenie trov právneho zastúpenia jej advokáta... Advokát JUDr. K... 16. 1. 2007 sa osobne dostavil na OS v Žiari nad Hronom, aby nahliadol do... spisu... sp. zn... 7 C 1167/99. Tu... zistil, že existuje rozsudok KS v Banskej Bystrici, zo súdu si ho zobral a tento deň som ja ako dovolateľka ako aj môj advokát považovali za deň doručenia rozsudku KS v Banskej Bystrici... Od tohto dňa... sme počítali možnosť podania dovolania, aby bola zachovaná jednomesačná lehota podľa § 240 odsek 1 O. s. p...

Ďalej porušovateľom... Krajským súdom... a jeho postupom mi bola odňatá možnosť konať pred súdom (čo je odvolacím a aj dovolacím dôvodom), lebo môj právny zástupca sa nemohol zúčastniť pojednávania z dôvodu nemoci a riadne sa z účasti na pojednávaní ospravedlnil a požiadal súd o odročenie pojednávania...

Porušovateľ... Okresný súd... nepostupoval... s náležitou obozretnosťou, ktorú si vyžaduje príprava podkladov pre rozhodnutie o dovolaní... v súvislosti s tým, že... si mal... môjmu advokátovi zadať otázku, kedy mu bol doručený rozsudok Krajského súdu... pod sp. zn. 17 Co 216/06.“.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „najvyšší súd ako súd dovolací bol povinný skúmať

procesné podmienky, ako aj skutkové okolnosti včasnosti podania dovolania spôsobom súladným s podstatou práva na súdnu ochranu, pričom splnenie, resp. nesplnenie týchto podmienok muselo byť preukázané mimo rozumných pochybností, čo sa v mojom prípade nestalo.

Som toho názoru, že spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s otázkou doručenia dovolaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu sťažovateľovi, otázkou nadobudnutia jeho právoplatnosti a tým súvisiacou lehotou na podanie dovolania, vzbudzuje závažné pochybnosti...

Príkladom odňatia možnosti konať pred súdom... je okrem iných i prípad, keď súd vec prejednal v rozpore s ustanovením § 101 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v neprítomnosti mňa - účastníka, tak ako sa to stalo i v prejednávanej veci pred súdom 2. stupňa (Porušovateľ č. II). Ja ako účastník mám právo, aby moja vec bola prejednaná v mojej prítomnosti (čl. 48 ods. 2 ústavy)...

Porušovateľ č. 3 ako súd prvého stupňa nevykonaním úkonov mienených odsekom 4 § 241 O. s. p. (o aké úkony ide, bolo spomínané vyššie) mi znemožnil realizáciu mojich procesných práv, ktoré mi O. s. p. priznáva, čím porušil článok 46 odsek 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd... postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 127/2007 porušil základné právo R. Ž., K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

2. Uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Cdo 127/2007 z 28. júna 2007 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie.

3. Prikazuje Najvyššiemu súdu..., aby v ďalšom konaní zrušil rozsudok Krajského súdu... pod sp. zn. 17 Co 216/06 zo dňa 11. októbra 2006 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Krajský súd... postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 216/06 porušil základné právo R. Ž., K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a základné právo na súdne konanie v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy.

5. Okresný súd... v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1167/99 porušil základné právo R. Ž., K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

6. Porušovatelia pod č. I až III., a to Najvyšší súd..., Krajský súd... a Okresný súd... sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov konania R. Ž., K. v sume 6 474 Sk... na účet jej právneho zástupcu... do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Najvyšší súd... je povinný zaplatiť náhradu trov konania R. Ž., K. v sume 6 474 Sk... na účet jej právneho zástupcu... do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané

oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu a krajského súdu

Významnou ústavnou podmienkou určujúcou právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyjadrenou v čl. 127 ústavy je, že o ochrane základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých sa pred ústavným súdom namieta, nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tým právam, porušenie ktorých sťažovateľka namietala (t. j. základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), neposkytuje všeobecný súd na základe jej dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Z relevantnej zákonnej procesnoprávnej úpravy [Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], ale tiež stabilnej judikatúry všeobecných súdov vyplýva, že proti rozsudku okresného súdu je prípustné odvolanie a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 OSP; v takomto prípade ide o závažné vady konania (ktoré namietala aj sťažovateľka v rámci podaného dovolania), ak bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Ústavný súd opakovane judikoval, že nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napríklad IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05).

Na základe týchto záverov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu a krajského súdu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že v prípade namietaného postupu okresného súdu by sťažnosť odmietol aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, keďže v skutočnosti sťažovateľka namietala postup okresného súdu v súvislosti s jeho činnosťou po rozhodnutí krajského súdu a pred predložením veci najvyššiemu súdu, z ktorého postupu ústavný súd nezistil žiadnu súvislosť s označenými právami (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), porušenie ktorých sťažovateľka namieta.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom najvyššieho súdu

Sťažovateľka v tejto súvislosti namieta, že najvyšší súd nemal odmietnuť jej dovolanie (pre oneskorenosť), pretože dovolaním namietaný rozsudok krajského súdu jej nebol (právnemu zástupcovi) doručený 21. novembra 2006, ale až 16. januára 2007.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 1167/99, ako aj z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd predovšetkým konštatuje, že vo vzťahu k všeobecným súdom má obmedzenú pôsobnosť rozhodovať o veciach, o ktorých rozhodli všeobecné súdy. Obmedzenie sa zakladá na princípe subsidiarity právomoci, za súčasť ktorého možno označiť aj požiadavku, aby sťažovateľ podal sťažnosť z dôvodu, ktorý sa zhoduje s dôvodmi uplatnenými predtým v konaní pred všeobecným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 149/04 uviedol, že „z princípu subsidiarity vo vzťahu ústavného súdu ku všeobecným súdom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde tiež vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc.“

Ústavný súd v tejto súvislosti zistil, že v spise okresného súdu sp. zn. 7 C 1167/99 sa nenachádza žiadny doklad o tom, že sťažovateľka (ani jej právny zástupca) nejakým spôsobom namietala proti nedoručeniu rozsudku krajského súdu, resp. že tento prevzala (jej právny zástupca) v iný deň ako 21. novembra 2006. Teda v spise sa nenachádza ani doklad o tom, že právny zástupca prevzal rozsudok krajského súdu až 16. januára 2007. Rovnako sťažovateľka v podanom dovolaní z 8. februára 2007 (doručenom okresnému súdu 13. februára 2007) k uvedenej okolnosti nič neuviedla, takže najvyšší súd ani nemal dôvod (po oboznámení sa s obsahom spisu) na túto námietku sťažovateľky reagovať.

Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že ani neuveril tvrdeniu sťažovateľky (jej právneho zástupcu) o uvádzaných nedostatkoch v doručovaní rozsudku krajského súdu. Toto tvrdenie v okolnostiach posudzovanej veci *prima facie* treba považovať za účelové a nezodpovedajúce skutočnosti už len z toho dôvodu, že pokiaľ by právny zástupca sťažovateľky 16. januára 2007 (dodatočne) preberal rozsudok krajského súdu, musel si všimnúť, že na tomto rozsudku je vyznačená právoplatnosť 22. novembra 2006, ktorá bola vyznačená na prvopise tohto rozsudku 28. novembra 2006 (teda ešte pred 16. januárom 2007), a pri podaní dovolania by nepochybne, ako osoba právne kvalifikovaná, na túto okolnosť reagoval, k čomu nedošlo. Ak by sťažovateľka v rámci podaného dovolania namietala nesprávne vyznačenú právoplatnosť rozsudku krajského súdu, potom by za istých okolností mohla byť predmetná otázka predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu. V tejto súvislosti sa žiada už iba dodať, že bdelym patrí právo (*vigilantibus iura*).

Nevyužitie zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno nahradzovať sťažnosťou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Na základe týchto záverov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k namietanému postupu najvyššieho súdu tak isto odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Vzhľadom na uvedené, skúmanie ďalších sťažovateľkou namietaných skutočností stratili opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2009